

HETI MŰSOR

Irja NAGY ENDRE

(ELŐSZÓ. Véletlenül összehalál-koztam a szegedi Benfentes urral. Ő is tudós ember, egyetemi tanár, természettudós, hogy még mindig a nagy szegedi szenzációt hoztam szóba. Benfentes ur nagyot szivott a cigarettájából, lehunytt szemmel orrán-száján lassan eregette ki a rengeteg füstöt, aztán lassan, megfontoltan, fanyarul mondta:

— Remélem, most már szabadon beszélhetünk erről a dologról, anélkül, hogy ünneprontók lennénk. Most már ugyanis mindenki bőségesen kiörvendezhette magát, váljék egészségére... Hát mindenekelőtt is vegye tudomásul, hogy az az egész Nobel-díj egy olyan izé... egy olyan szabadkőműves dolog.

— Igazán?

— Hát persze. Az a Nobel egy meggazdagodott vén zsidó volt és...

— De hiszen...

— Hogy a díjakat nem zsidóknak adják? No igen. Ők mindig ezzel a módszerrel dolgoznak. Pénzen cégéres keresztényeket vásárolnak maguknak. Persze csak azt, aki hajlandó kötélnék állani. Például, ha éppen tudni akarja, előzetesen nálunk is pühatolództak, de mi energikusan elutasítottuk. Ő elfogadta. Hja! Gusztus dolga.

— De kérem, a C-vitamin...

— Mondja, maga látta már azt a vitamint? És egyáltalán, olyan nagy dolog az a vitamin? Ne felejtse el, hogy vitamin nemcsak a paprikában van, hanem minden növényben. A keserű-lapuban is van, a bogáncskóróban is van. Csak éppen a paprikában ne lenne? Nevetséges. És ha valaki a paprikában megtalálja a vitamint, az körülbelül olyan tudományosrangú találmány, mintha valaki a Szaharában feltalálna a homokot.

— De a nemzetközi tudományos közvélemény...

— Ugyan kérem! Az van benne, hogy ő nagyon jól tudta adminisztrálni magát. Ami igaz, igaz. Meg kell adni, hogy a reklámhoz nagyon ért. Folyton előadásokat tartott a tudósok összejövetelein, tanulmányokat írt a tudományos szaklapokba és folyton valami új tudományos kutatással kapcsolatban beszélt magáról. Ennyi az egész. Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy ha mi annyi előadást tartottunk volna, annyi tudományos cikket írtunk volna, annyit kutattunk volna, akkor most mi is ilyen nemzetközi hírnevű tudósok lehetnénk... Na és megsugor magának valamit, amit nálunk beavatott körökben már mindenki tud. Nálunk ugyszólván már a verebek csiripelik. Nos, vegye tudomásul, hogy azt az egész C-vitamint nem is ő találta ki, hanem egy asszisztensnője. Én is megemelem előtte a kalapomat, ez igazán zseniális egy nő. Ő találta ki.

— De az előbb azt méltóztatott mondani, hogy a C-vitamin kitalálása nem olyan nagy dolog.

— Egy Nobel-díjasnak nem is. De egy egyszerű asszisztensnőnek? Na halljal! Épp azért a Nobel-díjat nem is ő kapta meg, aki kitalálta.

Benfentes ur elégtűt mosollyal odébbállott, én pedig megilletődve néztem utána. Most éreztem át először igazán, bensőségesen, hogy a tudós Szent-Györgyi nagyszerű diadala valóban magyar diadal volt. Mert a magyar diadalnak legbiztosabb ismertetőjele: hátul egy kis lyuk, amit a honfitársak fúrnak rajta.)

*

ARANY A FÖLDBEN. Ez már igen! Az ilyen híreket szereti Endre bácsi! Hogy a tudta ezt az utszéli igazságot. De amit ő is nyolcvan éves lett, elfelejtette.

kormány a Bükkben talaj-kutatásokat végeztetett és jó kiadós érc-telegeket talált a föld mélyében. Vasat, rezet, cinket termel ki onnan és azonkívül évente százötven kiló aranyat. De azt az aranyat csak úgy mellékesen, ráadásnak, hogy úgy mondjam, ez csak egy kis zsebpénz. De azért képzelem, hogy Imrédy milyen boldogan esőrgette a kassza-kulesokat, amikor a jó hírt meghallotta.

Más országban ennek talán nem is lenne olyan jelentősége, mint nálunk. De mi lelki berendezkedésünkben is agrár-nemzet vagyunk, mi már megszoktuk és beletörődünk, hogy a föld nekünk csak szélteben-hosszában terem; a mélységével már akkor se törődünk, amikor néhány hüvelykkel kellett volna mélyebbre eresztetni az ekevasat. Mikszáth egyszeri gazdája dicsekedve mondta, hogy az ő földbirtoka kicsi, de mély. Most hát nagy dolog volna, ha ez a mélység elkezdene a gazdagságot önteni magából. Vízszintes irányban nem tudjuk a földbirtok-reformot megvalósítani, talán függőleges irányban jobban menne a dolog.

Magamfajta író-ember azzal a betegesen kitenyészett izgékony fantáziával elképzelem, hogy ásás közben egyszer csak bele akadnának valami mérhetetlen nagy aranytömbbe. Olvasztgatni se kellene, a színaranyat egyenest talicskáján lehelné belőle. De jó lenne. Direkt öröm lenne pénzügyminiszternek lenni Magyarországon. A kormány természetesen azonnal gondoskodnék róla, hogy az arany termelésének és értékesítésének egyenletes rendjét az egy-kéz rendszerrel biztosítsa. A kormány kezdeményezésére és támogatásával megalakulna az „Arca”, Arany Exportáló Betéti Társaság, Mecser András elnöklétével. Ez a társaság szakavatott és fáradhatatlan kutatásával megtalálna a legkedvezőbb piacot az értékesítésre. Akadna egy középeurópai hatalmas állam, amely hajlandó lenne egész aranytermésünket korlátlan mennyiségben átvenni. Ellenértékül pedig adna bankjegyeket és népies jellegű apróbb hangszereket. És legalább végre állandó munkát tudnánk adni derék kubikosainknak. Egész nap talicskázhatnak az aranyat külföldre. Lám, ilyen egyszerűen meg tudnók oldani a munkanélküliség kérdését. Csak az a kis arany kellene hozzá.

*

SZEGÉNY SHAW! Nem láttam, de biztosra veszem, hogy ez a munkája épp olyan zseniális, mint a többi. Vagyis a hível rajongva áradoznak, az ellenségei pedig dühöngve szitkozódnak utána. A csintalan „esprit de contradiction”, amely a csodálatos Bernard Shaw-ban lakik, egész biztosan jobban örül a szitkoknak, mint a magasztalásoknak. És egy Shakespeare-darabot átírni, sőt egy egész felvonással meg is toldani: ez az ötlet méltó Shaw-hoz, akinek mindig az volt a legnagyobb gyönyörűsége, hogy a nyárspolgárt kiugrassza a bőréből.

És mégis, ezzel a legújabb munkájával baj van. A hívek talán tovább áradoznak, de az ellenfelek nem szitkozódnak. Inkább dühöngnek, hümmögnek, a fejüket csóválják, a vállukat vonogatják és megalázó sajnálkozással mondogatják, hogy talán már elég lenne ebből a pajkoskodásból. Nyolcvan évén túl már ne ugráljon az ember. Ebben a korban már megjöhetne az esze és több méltósággal viselhetné az aggságát.

Bizony, bizony kiderül, hogy a legbölcsebb ember bölcsessége is csak másokkal szemben érvényesül. Szegény Shaw megírta nagyszerű elmefuttatását Matuzsálemről, nem dohányzott, alkoholt nem ivott, mindig vegetáriánus volt és azt hitte, hogy ha sikerül a testi és lelki frissességét megőriznie, el tudja feledtetni a világgal a nyolcvan évét. Szörnyű tévedés! A mi kitűnő Lobmayer professzorunk épp most fejtegette egy előadásában, hogy az ember már a fiziológiai tudomány mai állása szerint bátran élhetne száznyolcvan évig. Az ám. Élhetne, ha nem lennének kortársai. Csakhogy az embert nem a kor véníti, hanem a kortársai. És ha nem akar meghalni, a kortársai elevezen eltemetik.

Azelőtt valószínűleg a zseniális Shaw is tudta ezt az utszéli igazságot. De amit ő is nyolcvan éves lett, elfelejtette.

A feledést ígérő, jelszavakat tanító bor-isten győzelme a józan, hideg, humanista Pantheus király fölött Athéni szerelmi történetek és bacchanáliák tükrében a mai kor szatírája is Hegedüs történelmi regénye.

Dante Fűzve P 4.50, kötve P 5.60

Egy kis angol gépirokiasszony pénz nélkül vág a világnak. Tuniszon és Damaszkuszon, sivatagon és Vöröstengeren keresztül Indiáig. Bámulatos őszinte, néha megdöbbentő beszámolója kalandjairól. Három világrész szenzációja lett 3 hónap alatt. A szerző eredeti felvételeivel.

Fűzve P 5.60, kötve 6.50

Dante

Mi lesz veled pesti gyermek - télen?

Sipos Árpád és családja

Valamikor hadikórház volt, a Keleti-pályaudvarról ide vitték a sebesülteket a ponyvatekés vöröskereszt-autók. Most szükségesebb telep, barakk-tábor. A sáros, hőlés, lityakos telepen azok kerültek együvé, akik a béke sebesültjei: nyomorgók, hajléktalanok, elesettek. Az Ujság munkatársa kiment az Augustus-telepre, hogy megnézzé, milyen állapotban vannak a telepen élő gyermekek, hogyan várják a telet. Megátogattuk előbb a pesti gyermeket az iskolájában, meglátogattuk a napközi otthonban. Meglátogattuk most a lakásán is.

Találomra nyissunk be egy ajtón. A barakk-telep „ulái” népjóléti potentátokról van elnevezve. Az egyik utca például Horváth Emil-utca, nyilván Petrichevich-Horváth Emil népjóléti államtitkárról. A Horváth Emil-utca sarkán az első lakás gyergyói Sipos Árpádé. A lakás előtt faléces kerítés, bizony kicsit foghíjas már. A kerítést valamikor Sipos Árpád állította föl s most ő maga töri le sorra a fahordákat. Ezzel fűtenek bent a... szobában. Kicsit gondolkodtunk azon, azt írjuk-e, hogy szobát fűtenek, szoba-e az egyáltalán, amelyben gyergyói Sipos Árpád, egykori hadapród-jelölt őrmester lakik családjával. Köves padló, ablak nélküli falak, az egész helyiség keskeny és szűk. Butorzata se sok. Az egyik fal mellett stélázi áll, azon néhány pléhtányér, lábas. Másik fal mellett vaságy. Ennyi a berendezés. Itt lakik

Sipos Árpád,
Sipos Árpádné,
Sipos Zoltán,
Sipos Klára,
Sipos Aranka,
Sipos Mária.

A nyomor regénye

1916-ban Kolozsvárott egy Sipos Árpád nevű hetedik gimnazista harctéri szolgálatra jelentkezett. Kikerült a frontra. 1918-ban szerelt le. Hánykolódott mindenfelé, volt Budapest székesfőváros alkalmazottja, volt magántisztviselő, 1923-ban bejutott a főkapitányságra díjnoknak, a gazdasági osztályban dolgozott, 1927-ig. Akkor a rendőrfőorvos olyan véleményt adott róla, hogy fokozódó epilepsziás betegsége miatt nem teljesíthet szolgálatot. Végkielégítették, a háboruban szerzett epilepsziáját különböző kórházakban, ideggyógyintézetekben kezeltette. Egy évvel később kérvénnyel fordult a belügy-miniszterhez, azt írta kérvényében, hogy nagyon javult az állapota, vissza szeretne kerülni a rendőrségre. „Ha nem lehetek díjnok, szeretnék kézbesítő lenni, ha nem lehetek kézbesítő,

szeretnék akkor hullaszolga lenni.” A választ nem sokkal később megkapta: mivel kérvényére nem tett helyeget, meghírságotlák nyolc pengőre.

Rendőrtisztből — kalauz

Sipos Árpádot dobálta a sors. Kocsivezető lett a BSZKRT-nál, de egyszer az első perronon, az elektromos szekrény mellett állva rosszul lett, a BSZKRT orvosai ellítették a kocsivezetéstől. Kalauzzá minősítették át. Az epilepszia nem kiméle a kalauzt sem, végül végálmási kocsisepregető lett Sipos Árpádból. Megelégedett volna azzal is, ha kocsisepregető minőségében véglegesítik, de a véglegesítés előtt megvizsgálták s a vizsgálat után elbocsátották. Azóta munkanélküli.

Sipos Árpád vagonlakó volt valamikor, vagonból költözött ki az Augustus-telepre. Azt mondja, hogy először rendes kétszobás lakást kapott, 54 pengőt kellett azért fizetni negyedévenként, de az ötvennégy pengőt sem tudta előteremteni, át kellett adnia a kétszobás lakást, hét év óta a mostani szobájukban laknak, ezért nyolcvan fillért kell fizetni hetenként. Augustus óta a heti nyolcvan fillérrel is adós maradt, ebből a „házbér hátralék”-ból származtak szomorú bonyodalmak.

Tuberkulózis

Andriska dr. X. kerületi tisztiorvosi gyakran kint jár az Augustus-telepen. Még a nyáron így-

TRETORN

HÓCSIZMAK és HÓCIPÓK

Női hócsizma .... P 24.50

Női hócipő ..... P 14.50

Gyermekek-hócsizma P 14.—

Gyermekek-hócipő .. P 9.—

(22-27-ig)

Férfi-sárcipő ..... P 10.90

Egyéb márkás hócipőkben érési választék

Münchengraetzi Cipőgyár
IV.; Kossuth Lajos-utca 15. sz.

HIDEG 140. - pengős télikabát BLUM ÉS TESTVÉRE méretre IV., Váci-utca 31-33.